

Voorwoord

Beste leden van De Vierschaer.

Het einde van het jaar komt langzaamaan weer in zicht en we kunnen tevreden terugkijken op een sobere viering van ons 40-jarig jubileum.

BRANDWEERMUSEUM

De uitnodiging en combinatie met het 40-jarig jubileum van het brandweermuseum op het landgoed van Eric Speeckaert op zondag 14 augustus 2022 met een barbecue en zo'n vijftig genodigden, bleek samen met het voortreffelijk goede weer een schot in de roos.

ROCKIN' WOUW

Ook de uitnodiging van de organisatie van Rockin' Wouw om op zaterdag 20 augustus een fototentoonstelling, van 'Oud Wouw' uit de jaren 50 en 60 van de vorige eeuw te verzorgen, bleek een groot succes.

Het gaf de vrijwilligers van De Vierschaer al veel voldoening bij het samenstellen van de expositie. Er werd gekozen uit de gevarieerde collectie van de vereniging, waarna deze gepresenteerd kon worden in het 'Icoon van Wouw'.

Meer dan 600 bezoekers kwamen een (gratis) kijkje nemen. Een vrijwillige financiële bijdrage in een speciale 'offerblok' kwam ten goede aan 'Het Icoon' voor verdere restauratie.

EXCURSIE ZATERDAG 3 SEPTEMBER

Zaterdag 3 september vond de jaarlijkse excursie plaats; deze keer naar Westerlo in België. Het bleek weer een geslaagde dag, waarover verderop meer.

REGIO HEEMQUIZ

Als winnaar van de Regionale Heemquiz in 2019, mocht De Vierschaer de organisatie van de 'REGIO QUIZ 2022' voor haar rekening nemen. Dat gebeurde op vrijdag 18 november 2022 om 19.30 uur in café-zalen Donkenhof in Wouw.

Er werd fel gestreden om de wisseltrofee. Die bestaat uit een verende cultivatortand van een grondbewerkingswerktuig. Die staat symbool voor de manier waarop door heemkundekringen het verleden naar boven wordt gehaald.

Wij mochten zeventien heemkundekringen uit heel West-Brabant ontvangen met koffie of thee en een petit-four met het logo dat speciaal voor het 40-jarig jubileum werd ontworpen.

Elke kring was aanwezig met zes afgevaardigden en na een felle eerlijke strijd bleek 'De Heerlijkheid Nispen' met 82 punten de winnaar. Op de voet gevolgd door 'De Vrijheijt van Roosendale' met 79,5 punten en Het Zuidkwartier Ossendrecht met 78,5 punten.

Na afloop kreeg iedere afdeling een typisch Wouwse Klinkerkoek mee naar huis en werden de vrijwilligers hartelijk bedankt.

BRONZEN LEGPENNING BRABANTS HEEM

Normaal wordt bij de heemquiz een zeer strak tijdschema gehanteerd, maar dit keer stonden de eerste 20 minuten in het teken van een verrassing door de aanwezigheid van Henk Hellegers. Hij is oud-Wouwenaar en nu voorzitter van Brabants Heem. Hij schrijft nog steeds uitgebreide artikelen in ons kwartaaltijdschrift en getuigt dus van een nog steeds zeer nauwe betrokkenheid. René Hermans werd door hem naar voren gehaald en Henk Hellegers ging uitgebreid in op de jarenlange verdiensten die René voor de heemkundekring, Brabants Heem en In Brabant heeft gehad. Hij noemde hem van onschatbare waarde voor de vastlegging van ons culturele erfgoed. Als blijk van waardering voor zijn tomeloze inzet kreeg René de hoogste onderscheiding toegekend door Brabants Heem. Henk Hellegers overhandigde hem de Bronzen Legpenning van de Stichting Brabants Heem.

TOT SLOT

Niet alle geplande activiteiten konden worden uitgevoerd in 2022, maar die gaan mee naar 2023. Gezondheidsproblemen hebben hierop wel enige invloed gehad. Maar.....de vrijwilligers-ontmoeting met een hapje en een drankje staat vooraan in het rijtje. U hoort van ons. Zonder vrijwilligers kan een vereniging wel inpakken.

Het bestuur is zijn vrijwilligers wederom zeer dankbaar voor hun inzet, ieder op zijn of haar manier en wij hopen dat we op u kunnen blijven rekenen in de toekomst.

We zullen weer starten met een geschikte lezing en ook een fietstocht staat nog op het activiteitenlijstje. En het wordt weer tijd om een boekenmarkt op te tuigen.

Het bestuur wenst u de komende tijd alle warmte en gezelligheid toe en dat we elkaar in 2023 weer mogen ontmoeten in goede gezondheid !

André Dingemans (voorzitter) Toon Schijven (secretaris/penningmeester)

AGENDA

De agenda voor de komende maanden ziet er als volgt uit:

- Maart: tijdschrift 1 van 2023
- Maart: Jaarvergadering in café-zalen Donkenhof
- Mei: Vierschaer fietstocht langs de Wouwse dorpen
- Juni: tijdschrift 2 van 2023
- September: open monumentendag
- September: tijdschrift 3 van 2023
- November: Regionale Heemquiz in Nispen
- December tijdschrift 4 van 2023.

Een mooie excursie naar Westerlo

Op 3 september van dit jaar gingen we met een volle bus op stap naar Westerlo in België. We vertrokken om 8.30 uur vanuit de Kloosterstraat met een bus van De Vlinder uit Essen. Het was meteen de laatste keer dat we met deze maatschappij op stap gingen, want aan het eind van het jaar stopt de familie Verpaalen met de onderneming. Jammer, want ze hebben ons jarenlang op een voortreffelijke manier naar onze bestemmingen gebracht.

Na een uurtje waren we al in Westerlo en daar gingen we meteen om de koffie. Dankzij Annie en Kees Bovée konden we er zelfs een lekkere koek bij eten die ze vanuit Wouw het Belgenland in gesmokkeld hadden.

Na de koffie door naar het kasteel van Jeanne de Merode. Nu is het pand in gebruik als gemeentehuis. We werden er opgewacht door twee gidsen die ons het pand, waar ook nog een kapel in gehuisvest is, van boven tot onder lieten zien.

Het was geen oud kasteel, want het werd in het begin van de twintigste-eeuw gebouwd en is een voorbeeld van neogotiek.

Er moest natuurlijk ook gegeten worden en daarvoor hadden Kees en Annie een bijzondere plaats gevonden: Het Draaiorgelmuseum van Luc Peeters. Midden tussen de orgels stonden de tafels al klaar met op elk bord een stapeltje witte boterhammen, boter en wat beleg. Luc was niet meer de jongste en wist uit zijn jeugd waarschijnlijk nog dat boter uit Nederland gesmokkeld moest worden, want die was maar minimaal aanwezig op de tafel! Gelukkig hadden Annie en Kees gezorgd voor bananen, appels en sinaasappelen uit de Wouwse Jumbo. En zo konden we onze buik rond eten. Achteraf hoorden we dat Wouw die dag zonder fruit heeft gezeten!

Tijdens de lunch werd er orgelmuziek gedraaid, vertelde Luc over zijn uit de hand gelopen hobby en konden we ook een dansje maken op de muziek van het orgel uit de 'Veertien Billekes' in Zandhoven.

Vanuit het orgelmuseum reden we in tien minuten naar de Onze Lieve Vrouwabdij van Tongerlo. Daar stond pater Kees van Heijst O.Praem, geboren in Wouwse Plantage, ons al op te wachten. Voor de rondleiding liet hij ons over aan twee gidsen die ons het terrein, de kerk en de expositieruimte lieten zien. Het schilderij van het Laatste Avondmaal van leerlingen van Leonardo Da Vinci, werd op dat moment gerestaureerd, maar in de kerk hing wel een levensgrote kopie. Onder het genot van een lekker Vlaams biertje, vertelde Kees aan het eind van de middag over zijn leven in en om de abdij en daarna konden we

weer met de bus op weg naar Wouw. Voor Annie en Kees Bovée een 'dikke merci', zoals de Belgen dat zo plastisch uitdrukken.

Heemkundigen uit heel de regio bijten hun tanden stuk op de regionale quiz

Vrijdag 18 november druppelden zeventien teams van heemkundekringen uit heel West-Brabant bij zaal Donkenhof binnen om deel te nemen aan de 31ste regionale heemquiz.

Ze werden ontvangen met koffie met een gebakje met daarop het logo dat Karel Schrooyen ontwierp ter gelegenheid van het 40-jarig jubileum van de Vierschaer. Eigenlijk waren er negentien teams, twee ploegen hadden op het laatste moment afgezegd en zo bleven er maar zeventien over. Na een verwelkoming door voorzitter André Dingemans was er een speciaal

woord door Henk Hellegers, de voorzitter van Brabants Heem, voor René Hermans (zie verder in deze nieuwsbrief) ging de quiz van start.

Omdat de quizploeg van De Vierschaer in 2019 in Fijnaart won, waren zij aan de beurt om de quiz te organiseren. Het was trouwens de twaalfde keer dat onze ploeg de quiz won! Er was een mooie quiz gemaakt na de nodige vergaderingen, naspeuringen en overleggen.

Acht theorierondes met steeds tien vragen en vijf doevragen. Het herkennen van textiel, spreekwoorden, de wapens van verdwenen gemeentes in de regio en reclamelogo's. Zelfs in de pauze werden de ploegen geen rust gegund en moesten ze aan de hand van bijzondere

voorwerpen van Karel Schrooyen samengestelde woorden zoeken.

De theorierondes telden steeds dezelfde categorieën. Daaronder de rubriek: nutteloze weetjes. Wat denkt u van de vraag: hoeveel tandjes telt de kroonkurk van een normaal flesje bier? En: waarom zijn putdeksels meestal rond van vorm? Het werd voor sommige ploegen zweten en ook de vijf koppige jury moest flink aan de bak.

Maar uiteindelijk ging de winst naar de ploeg uit Nispen, nadat de Roosendaalse ploeg de hele avond aan kop had gestaan. De laatste twee doe-vragen deden de Roosendalers de das om.

De uitslag:

1. De Heerlijkheid Nispen 82 pnt;
2. De Vrijheijt van Rosendale 79,5;
- 3 Het Zuidkwartier Ossendrecht 78,5;
4. Sandt daer buyten Standdaarbuiten 78;
5. De Honderd Hoeven 76,5;
6. Ambachtsheerlijkheid Nieuw-Vossemeer 76;
7. Jan uten Houde Etten-Leur 75,5;
8. Stichting Hooghe Heerlickheyt Wernhout 75;
9. Het Land van Gastel 72,5;

10. Willem van Strijen Zevenbergen 71,5;
10. Swerter Scive Schijf 71,5;
12. De Drie Heerlijkheden Zundert-Rijsbergen 70,5;
13. Fijnaart en Heiningen 70;
13. Broeder Christofoor Oudenbosch 70;
15. De Wilhelmië Huijbergen 69,5;
16. Nyen Aenwas van Nassau Dinteloord 66;
16. Den Lande van Zegge 66.

Hoogste onderscheiding Brabants Heem voor René Hermans

Tijdens de regionale quiz van Brabants Heem werd René Hermans door voorzitter Henk Hellegers van Brabants Heem in het zonnetje gezet voor het vele werk wat hij in de loop der jaren op heemkundig gebied heeft verricht. Hij ontving daarvoor de hoogste onderscheiding: de bronzen legpenning.

„Jij stond in 1982 aan de wieg van de Wouwse kring, was een tijdlang bestuurslid en nam, samen met Frank Schijven, de redactie van het tijdschrift op je”, gaf Henk Hellegers aan. Zelf vormde hij, samen met Michel de Koning, de rest van de redactie.

Een tijdlang maakte René deel uit van het bestuur van Brabants Heem en in die periode was hij samen met een aantal kringen actief bezig met het West-Brabants turfproject. Een fietsrouteboekje, een rondtrekkende expositie en een website voor groep zeven en acht van het basisonderwijs en de eerste twee klassen van het voortgezet onderwijs waren het resultaat.

Als lid van het bestuur van Brabants Heem bouwde hij het blad ‘De Koerier’ verder uit en was hij jarenlang lid van de redactie van het blad ‘In Brabant’. „Je interviewde voor dit blad verschillende belangrijke mensen in de provincie en veel kringen van Brabants Heem”, verklaarde Henk Hellegers voor hij de bronzen penning overhandigde.

Graven op de Markt levert 12de-eeuwse vondsten op

Bij opgravingen op de plek van het gesloopte Chinees-Indisch restaurant aan de Markt 23 in Wouw zijn in oktober aardewerkscherven uit de twaalfde eeuw gevonden. Opnieuw een duidelijke aanwijzing dat Wouw al ver voor de eerste schriftelijke vermelding in 1232 bestond.

„Hoe oud het dorp precies is, blijft onduidelijk, want dat er voorwerpen uit de twaalfde eeuw zijn gevonden, is op zichzelf geen wereldschokkende ontdekking,” zegt archeoloog Marco Vermunt. Hij is ook actief bij de groep vrijwilligers van de stichting Kasteel van Wouw die op dat terrein vondsten uit de elfde eeuw opgroeven. Onder meer een kring van boomstammen die in de elfde eeuw gekapt werden.

„Een dorp ontstaat niet plotseling: er moet al enkele eeuwen voor die eerste vermelding iets zijn geweest. Daarvan zijn al vaker sporen

gevonden, zoals een waterput uit 1015 bij De Hoogt”, vertelt hij. „Maar de vraag is: wanneer noem je iets een dorp?”

Bij steden is vaak bekend wanneer ze gesticht zijn, maar van dorpen is dat maar zelden bekend.

Daarom is het onderzoek aan de Markt in Wouw zo bijzonder, is het idee van Marco Vermunt. „Het is interessant om uit te vissen wanneer een dorp ontstaat, want in Nederlandse dorpen wordt maar weinig gegraven. De grond is er vaak verstoord, of je krijgt alleen hele kleine putjes.

Dit is een heel mooi kansje om eens midden in een dorp onderzoek te doen, aan een marktplaatsje. En het levert meer op dan gedacht”, gaf Marco Vermunt als zijn mening. Niet alleen werden 12de-eeuwse scherven en aardewerk uit latere eeuwen gevonden, maar ook een houten waterput uit de veertiende eeuw.

Interessant zijn ook de restanten van een boerderij. Daar moet zo’n achthonderd jaar geleden ook een volderkuil geweest zijn. Een zelfde soort kuil werd twee jaar geleden ook gevonden in de

Roosendaalsestraat waar vroeger een groentewinkel stond.

In zo’n kuil werden lakens ‘gevold’. Dat is een proces om de textiel dikker en meer waterdicht te maken. Het wordt ook wel vilten genoemd. „Lakenvolderij is een ambacht en dat geeft aan dat er een samenleving was, waardoor daar geld aan kon worden verdiend. Een losse boerderij zou zelfvoorzienend zijn geweest”, merkt Marco Vermunt tenslotte op.

Bij het afbreken van het pand werden de stenen van een tuinmuurtje bewaard die waarschijnlijk afkomstig zijn van het Kasteel van Wouw. „Die hebben we dankzij de firma’s Jawel en Van Loon naar de Kasteelweide kunnen krijgen en die gebruiken we om muren te restaureren”, zegt een vrijwilliger van de Stichting.

Bestuursleden gezocht

Wij zijn nog steeds op zoek naar mensen die het bestuur willen versterken. Dat vraagt niet enorm veel tijd, want binnen het bestuur kunnen de taken verdeeld worden en het aantal bestuursvergaderingen is beperkt. Zo kan een bestuurslid er voor kiezen om een deeltaak op zich te nemen. Contactpersoon voor een werkgroep zijn, maar ook het penningmeesterschap op zich nemen, de ledenadministratie doen, de boekenmarkt coördineren of de redactie versterken. Hebt u interesse, dan kunt u contact opnemen met onze secretaris. (zie colofon)

COLOFON

Nieuwsbrief van heemkundekring
De Vierschaer Wouw
ISSN-nummer: 1384-7902

Secretariaat:

Van Goghlaan 7, 4703 JA Roosendaal

Heemhuys:

Schutterij café-zalen Donkenhof,
Roosendaalsestraat 61, Wouw
(Alleen na afspraak te bezoeken)

E-mail: secretaris@de-vierschaer-wouw.nl
website: www.de-vierschaer-wouw.nl
website: www.kasteelvanwouw.nl

Redactieadres nieuwsbrief:

René Hermans
Tel. 0165 30 18 21 (06 5383 3198)
e-mail: martel6@hetnet.nl

Bidprentjes en genealogie:

Frank Schijven
Tel. 0165 30 35 72
e-mail: fjpschijven@gmail.com

Foto's:

Adriënne Hermans